

Skal vi handle?

- en pedagogisk tilnærming til viktige spørsmål
- en forestilling om å kjøpe lykke og selge sorg

Lin Jønnum
Dagny G. Krogness

Innhold:

Innledning til prosjektet.....		s. 3
Forarbeid i folkehøgskolen.....		s. 4
Del 1: Pedagogisk opplegg.....		s. 5-11
Del 2: Teaterforestillingen ”Skal vi handle?”		s. 12-42
1) Millionærsangen.....	(en person el. flere).....	s. 14
2) Kjempeflott.....	(to jenter).....	s. 16
3) Blanke støvler.....	(en ensom gutt).....	s. 17
4) Leffhene.....	(en gutt og en jente).....	s. 18
5) Danser med kurver.....	(alle).....	s. 19
6) Helt i det blå.....	(to engler).....	s. 20
7) Drit i dassen, nytt bad.....	(to personer).....	s. 22
8) Proporsjoner.....	(en gutt og en jente).....	s. 23
9) Tropenatt.....	(to personer).....	s. 24
10) Vi hadde en avtale.....	(to engler).....	s. 25
11) 1000-kubikk kjærlighet.....	(motorsykkelmannen).....	s. 26
12) Sympati.....	(en gutt og en jente).....	s. 27
13) Bare litt på tuppa.....	(frisøren og kunden).....	s. 28
14) Handlekurven.....	(en person).....	s. 30
15) Tekoppen.....	(en person).....	s. 31
16) Løp og kjøp.....	(to damer).....	s. 32
17) Because I'm worth it.....	(mange).....	s. 34
18) Drapsmannen.....	(en gutt).....	s. 35
19) Ta den ring og la den vandre.....	(en jente).....	s. 36
20) Key account manager.....	(to personer).....	s. 37
21) Krigsreporter'n.....	(en person).....	s. 38
22) Ting, ting, ting.....	(to engler).....	s. 39
23) Noen har kjøpt seg nytt privatfly.....	(alle).....	s. 41
Idéer, kontakter, kilder		s. 43

Innledning til prosjektet ”Skal vi handle?”

Dette heftet er en bruksanvisning og en inspirasjon for lærere i folkehøgskolen. Læreren skal sammen med sine elever, utvikle et opplegg som skal presenteres for elever ved videregående skoler. Heftet tar for seg viktige spørsmål i et Nord/Sør-perspektiv, og består av en pedagogisk del og en tekstsamling. **Den pedagogiske delen (del 1)** utgjør en mal for hvordan man kan arbeide med elever i den videregående skole rundt nord/sør-problematikken. **Tekstsamlingen (del 2)** er tilknyttet det samme temaet og ligger til grunn for å lage en teaterforestilling. Sammen blir dette et helhetlig prosjekt som folkehøgskoleelever skal gjennomføre ved videregående skoler, i forbindelse med Operasjon Dagsverk.

”Det som trengs nå, er ikke først og fremst skolegang for å lære de fattige i utviklingslandene å lese og skrive, men omskolering av de rike i nord!”

Sibusiso M. Bengu
Sørafrikansk utdanningsminister
under Nelson Mandelas regjering.

Internasjonalt Utvalg i folkehøgskolen (IU) fikk i 2005 støtte fra Norad til å utvikle prosjektet Pedagogikk for de Rike (PfR). Prosjektet ble gjennomført ved seks folkehøgskoler, og erfaringene ble samlet i heftet ”PfR”. Pedagogikk for de Rike er et folkehøgskoleprosjekt som er opptatt av å benytte utradisjonelle pedagogiske metoder for at skillet mellom Nord og Sør skal bli mindre. Vi rike i Nord trenger å bli bevisst på vår egen måte å nærme oss Nord/Sør-problematikken på.

Prosjektet ”Skal vi handle?” er en videreføring av dette. Målet er å få ungdom, (og voksne!), til å bli bevisst den måten vi bruker ressursene og pengene våre på, samt stille kritiske spørsmål ved vår livsførsel. Dette er ikke ment som en moraliserende pekefinger, men skal stimulere til debatt, og - i beste fall - føre til en holdnings- og handlingsendring.

Arbeidet med tematikken og prosjektet bør være avgrenset i tid på ca. to-tre uker i folkehøgskolen. Det skal være intenst, meningsfylt og lærerikt. Elevene skal føle at dette er en skuespillermessig utfordring, men også et ledd i en større bevisstgjøringsprosess. Og; **de skal på turné** til videregående skoler, evt. ungdomsskoler, i nærområdet! Når det gjelder formen på forestillingen står man fritt til å variere og gå egne veier. Idéen bak ”Skal vi handle?” er imidlertid at prosjektet skal fungere som en døråpner til diskusjoner rundt på skolene hvor det gjennomføres. Denne prosessen kan beskrives med tre ord:

BEVISSTHET ---- VISUALISERING ---- HANDLING

Prosjektet gjennomføres i den **Internasjonale Uka** i forbindelse med Operasjon Dagsverk.

Når forestillingen spilles ute på skolene, vil folkehøgskoleelevene både være skuespillere og fungere som gruppeledere i diskusjonsgrupper, såkalte skuespillerledere, før og/eller etter forestillingen. Elevene på de videregående skolene deles inn i grupper, og jobber med tematikken. Igjen er det fint om folkehøgskoleelevene kan være med og utforme dette opplegget på forhånd, slik at det blir noe de får et bevisst forhold til. I disse diskusjonsgruppene bør det være aktivitet og ”temperatur”. Mulighetene er mange, og selv om dette heftet inneholder idéer til aktiviteter, er det fint om elevene selv utvikler innholdet.

Forarbeid i folkehøgskolen

Forarbeidet som blir gjort i folkehøgskolen er opp til læreren å utvikle. Du kan finne inspirasjon i dette heftet og i de oppgavene som er foreslått, for å motivere egne elever til prosjektet. Ta gjerne utgangspunkt i Nord/Sør-tematikken og ideene bak Pedagogikk for de Rike. Det er fint å la folkehøgskoleelevene stoppe opp og tenke over sine egne kjøpevaner og holdninger, før dere setter i gang med å utvikle del 1 og del 2. Her er noen spørsmål det kan være lurt å begynne med:

- 1) Frihet: -Hva er undertrykkelse?
 - Hvem blir undertrykt?
 - Hvem undertrykker?
 - Når er man fri?
 - Er vi undertrykt av reklame?
 - Tar vi egne bevisste valg når vi kjøper ting?
 - Hvem bestemmer hva som er fint/moderne eller stygt/umoderne?
 - Har du opplevd at noe du syntes var stygt, blir pent når det blir IN?
 - Har du følt deg undertrykt?

- 2) Lykke: -Hva er lykke for deg?
 - ”Shopping makes you happy!” Blir du lykkelig av å kjøpe noe nytt?
 - Hva er den fineste gaven du noen gang har fått?

- 3) Hva betyr ordene?
 - Hva betyr ordet ”kjøpefest”?
 - Hva betyr ”pris-ras”, og hvem er det som tjener på det?
 - Fortjeneste - hva er det? For hvem? På hvilken bekostning?
 - Hva menes med ”alt skal vekk”? - og hvor er ”vekk”?
 - Hva synes du om ordtaket: ”Du finner alltid noe du ikke visste du ønsket deg, på Deal.no”?
 - Hva synes du om ordtaket ”Fordi du fortjener det”/”because you’re worth it”?

- 4) ”Må ha det, bare må ha det!”
 - Lag en liste over 10 ting du ikke kan klare deg uten.
 - Ta bort 5 ting, og tenk deg livet uten de fem tingene.
 - Lag en liste over 10 ting el. klær du har som du aldri bruker.
 - Prøv å huske hvor du kjøpte tingene/klærne, og hva du tenkte da du kjøpte dem.

DEL 1 : Pedagogisk opplegg

LIN JØNNUM

Å se en teaterforestilling kan sette igang mange tanker om en bestemt tematikk. Å aktivt delta gjennom fysiske aktiviteter og samtaler åpner refleksjonsnivået ytterligere og kan skape bevisstgjøring på et helt annet nivå. Det er dette vi er ute etter når vi nå skisserer idéer om pedagogiske opplegg rundt tekstsamlingen "Skal vi handle?" (se Del 2, s.12). Det er mange måter å lage et slikt opplegg på. Her er et forslag på to retninger dere kan velge å følge, eller la dere inspirere av til å gå i en ny retning. Bruksanvisningen for det pedagogiske opplegget er delt i fire deler:

1. Hvordan vil dere starte? Hvilken ramme vil dere ha på opplegget?
2. Teaterforestillingen "Skal vi handle?"
3. Hvordan vil dere jobbe med publikum/deltagerne før og/eller i etterkant av forestillingen?
4. Hvordan avslutte opplegget?

Under punkt 1,3 og 4 foreslår vi to retninger dere kan følge: Enten A: FORSKERTEAMET eller B: FESTKOMITÉEN. Vi anbefaler at opplegget inkludert forestillingen ikke blir kortere enn 2 skoletimer, og ikke lenger enn 3 skoletimer, når det skal gjennomføres ved de videregående skolene.

1. Hvordan vil dere starte? Hvilken ramme vil dere ha på opplegget?

Det er elevene ved folkehøgskolen, altså skuespillerlederne, som skal spille teaterforestillingen og lede deltakerne ved de videregående skolene gjennom det pedagogiske opplegget. På grunn av nær alder på disse og deltagerne, for å skape distanse mellom en selv og lederrollen, samt for å unngå følelsen av påtvinget moral for deltagerne, kan det være gunstig å ikke skuespillerlederne roller. Her velger dere retning A: FORSKERTEAMET eller B: FESTKOMITÉEN. (Man kan også gi deltagerne roller, men husk at det viktigste er at man skal få dem med på leken, at de føler seg trygge, og at de skal ha det gøy!)

A: FORSKERTEAMET

Man kan gå "aggressivt ut", ved å ha fokus på en undertrykkelse blant oss her oppe i Nord, som vi må frigjøres fra. La oss si at skuespillerlederne spiller forskere og deres hjelpere. Alle kommer i hvite frakker og har ulike målingsinstrumenter og store permer under armene. Det viktigste her er at det har kommet forskerne i hende en rapport om tingenes tilstand i den vestlige verden, og at konklusjonen på denne er at menneskene her er indoktrinerte mennesker som tror at de er frie individer som handler ut fra egen fri vilje. Deltagerne denne dagen er utvalgte til å være med å sjekke om denne indoktrineringen kan være tilfelle. Man ønsker derfor at deltagerne skal gjennomgå en undersøkelse i form av oppgaver, slik at forskerteamet kan måle deres "undertrykkelse" og "frihet", samt vise dem eksempler fra rapporten, som er teaterforestillingen "Skal vi handle?".

B: FESTKOMITÉEN

Man kan gå "roligere" til verks og være en festkomité som tar imot festdeltagerne med blide fjes, festantrekk og høflige handlinger og fraser. Målet her er å skape undring rundt hva som skal skje, ved å hele tiden avsløre noe, mens man unndrar annen informasjon. Her kan man ha typiske festaktiviteter for å skape en viss høytidlighet; det være seg en velkomstdrink med kommentarer om rent drikkevann, bordplassering av behjelpelige verter, tale til deltagerne om

deres heldige posisjon som nordmenn og dermed fribillett til denne festen og det kan være f.eks allsang om "etargildet" hvis noen har lyst til å lage det. Alt dette kan bidra til å sette en standard for festen. I dette opplegget skal alle gjennom festlige oppgaver som gradvis avdekker en alvorlig undertone. Det er viktig å bevare en hyggelig stemning, der alt skjer i rolige former uten stressfaktorer og hvor man ønsker sine deltagere vel. Gjennom opplegget vekkes deltagerne sakte opp, med fokus på frigjøring fremfor undertrykkelse.

2. Teaterforestillingen "Skal vi handle?"

Tekstsamlingen "Skal vi handle?" (se Del 2, s. 12.), ligger til grunn for å skape en teaterforestilling. Skuespillerlederne går nå inn i forestillingen som skuespillere for å visualisere tematikken, uansett A- eller B-retning.

3. Hvordan vil dere jobbe med publikum/deltagerne før og/eller i etterkant av forestillingen?

Det er mange måter å bygge opp det pedagogiske arbeidet og forestillingen på. Man kan ha forestillingen før det pedagogiske opplegget, mellom to pedagogiske bolker eller i etterkant. Dette er helt opp til læreren og skuespillerlederne, og hva dere ønsker å oppnå med prosjektet.

A: FORSKERTEAMETS OPPGAVER

Dramapedagogiske metoder er nyttige og gode verktøy i denne sammenheng. Vi har latt oss inspirere av Augusto Boals metoder, i hva han kaller "De undertryktes teater", som er et svært godt utgangspunkt for denne type arbeid (se Kilder, s.43). Vårt forslag til forskerteamets oppgaver har utspring i Boals "Bildeteater". Disse oppgavene har fokus på statuer og tablåer fremfor rolletolkninger, samt gruppearbeid fremfor soloopptredener. Det er lurt å begynne med oppvarmingsøvelser for å bli varme i trøya og sette igang en aktivitet, som forbereder til stadig mer kompliserte oppgaver. Deltagerne skaper meningsforståelse, bevisstgjøring og får handlingserfaringer gjennom samhandling, visualisering av tanker og opplevelser, samt samtale.

"Følelseslinjen"

Det lages en linje gjennom rommet som i hver ende får en motsatt betydning slik at linjen fungerer som et barometer. Som følge av ulike spørsmål (se eksempler under), bes deltagerne velge plassering på denne linjen etter egne meninger. Det er et poeng at man kan mene ulike ting på ulike dager og at dette skal være i forhold til *denne* dagen. Det er viktig å påpeke at deltagerne ikke skal stå til ansvar for hvorfor de har plassert seg utover hvis de ikke vil, da dette er personlig. Forskerne vil notere og gjøre bruk av materialet i forsknings øyemed. Deltagerne må få beskjed om å ikke snakke underveis, men bare gjennomføre ved å stille seg opp.

Spørsmålene som stilles må anpasses etter størrelse på gruppen og om de kjenner hverandre eller ikke. Forslag på spørsmål for å nærme seg tematikken/temaet:

- Når er du født i løpet av året?	Tidlig (venstre side) eller seint (høyre)
- Hårfarge	Helt lyst (venstre) til helt mørkt (høyre)
- Hvor glad er du i lakris?	Svært glad (venstre) til svært lite glad (h)
- Hva synes du om skolen du går på?	Lite fornøyd til svært fornøyd osv.
- Politisk aktiv eller ikke?	Ja - nei
- Opplever du å ha innvirkning på landets politikk?	Ja - nei
- Vil du stemme ved skolevalget?	Ja - nei
- Miljøbevisst?	Ja - nei

- Opplever du at du er et fritt menneske?	Ja - nei
- Har du noen gang følt deg trampet på?	Ja - nei
- Har du noen gang opplevd undertrykkelse?	Ja - nei
- Hvordan har du det i dag?	Kjempe bra – svært dårlig

Statuer/Tablåer

Statuer er tredimensjonale bilder som viser et innhold bestemt av kunstneren. Både kropp og ansikt må være i fullstendig "frossen" tilstand. Tablåer er stillbilder med betydningsinnhold som gruppen skaper sammen. I denne delen skiller vi mellom 1>oppvarming og 2> tablåer.

1> Oppvarming

- To og to jobber sammen. Den ene lager en statue. Den andre betrakter den nøye, før han/hun snur seg bort og lukker øynene. Statuen endrer en liten ting som den andre skal avsløre. Dette er en enkel og morsom oppgave å starte med.
- Grupper på 5-6 jobber sammen. De skal lage tablåer ut fra et ord bestemt av en skuespillerleder. Gruppen skal samhandle, uten å snakke sammen, på kortest mulig tid. Ordene kan være: sykkelstativ, strykejern, brønn, spaghetti, mobiltelefon, sylteagurk på glass o.l.
- Lag ulike uttrykk i full fart! Halvparten er publikum, mens resten står på linje med ryggen til. Leder roper opp flere uttrykk/setninger som linjen skal snu seg å fremstille som statuer. Ikke tenke, bare gjøre! Deretter bytter deltagerne plass for samme type oppgave. Dette kan være: "korsanger", "på fotballkamp", "i operaen", "17.mai", "skivm", "hurra jeg har vunnet i lotto", "vil du ha juling eller", "begravelse", "Supersalg, alt skal vekk", "fordi jeg fortjener det", "jeg fant nakenbilde av meg selv på facebook", "jeg har tatt silikon i puppene", "jeg ble millionær" o.l.

2> Tablåer

Her jobber man i grupper på 5-6, hvor hele gruppa diskuterer seg frem til et felles uttrykk. Her kan det være lurt å gå fra det enkle/allmenne til det mer kompliserte/spesielle. Gruppene skal lage et felles uttrykk gjennom en statue som skal bære navnet: "Urettferdighet i skolen/verden", "Slik behandles eldre", "Handikappede i trafikken", "Innvandrer i Norge", "Kildesortering i Norge", "Polene smelter" osv.

Hver gruppe får ca. 2 minutter på hvert tablå. De kan samhandle med ord. Det kan være greit å fordele skuespillerlederne på hver sin gruppe, som man kan følge opp. Disse oppgavene skal kun vises for skuespillerlederne. Deltagerne skal slippe å eksponere seg for hele salen riktig ennå. Man kan evt. ha en hovedleder som gir oppgavene underveis og kommenterer arbeidet.

Etter dette kan man ha et par mer abstrakte oppgaver som deltagerne må få bruke litt tid på. De skal være helt enige før de sier seg ferdig: Begrepet "Undertrykkelse" og deretter begrepet "Frihet". Hva betyr disse begrepene for deltagerne? Disse bildene kan vises for alle. Har noen kommentarer til det de ser? Er de enige i at dette bildet viser undertrykkelse, eller vil de gjøre endringer i figurenes plassering, formasjon eller ansiktsuttrykk? I såfall må de gå opp og prøve ut endringen. Det er ikke ordet som står i fokus, men det visuelle. Er gruppedeltagerne i den enkelte gruppe enige?

Gruppesamtaler

Dette er en oppgave som passer fint i etterkant av forestillingen. To eller flere rollefigurer fra noen utvalgte sketsjer setter seg i hver sin gruppe i ring for å samtale om stykket og de temaene som deltakene er opptatt av, evt. at lederne tar tak i den de har vært med på.

1> Innledende spørsmål: Hva skjedde i forestillingen?

Hva synes dere var spennende?

Hva opplevde du/dere som publikummere?

Kjente du/dere deg/dere igjen i noen av situasjonene?

2> Fordypning: f.eks. i gruppen til frisøren og kunden kan man stille spørsmål som:

Hvordan opplevde kunden dette?

Hva slags frihet/ufrihet opplever kunden?

Hva kunne kunden ha foretatt seg/gjort annerledes?

Har dere noen gang vært i en liknende situasjon som kunden?

Hva opplevde du da?

Hvordan opplevde dere frisøren og dens oppførsel?

Hvordan kan man si at frisøren er ufri?

Hva har dette med undertrykkelse å gjøre?

Hva har dette med indoktrinering å gjøre?

Hvordan kan man frigjøre seg fra slike situasjoner når de oppstår?

Bildeteater

Hver gruppe snakker om situasjoner de har opplevd, eller som opptar dem, i forhold til ufrihet/undertrykkelse. Deretter velger de en situasjon som alle i gruppen kan kjenne seg igjen i. Viktig at skuespillerlederne hjelper deltagerne til å pense inn på og velge gode situasjoner, som går i dybden på tema. Man bør ha noen forslag klare på forhånd.

Forslag til oppgaver:

A> Man lager en ufri/undertrykt situasjon i et bilde (uten replikker).

Eksempel 1: Demonstrasjonen:

Her kan det være en demonstrasjon der politiet holder demonstrantene i bakken, i ferd med å slå dem med køller.

Eksempel 2: Tekstilfabrikken:

Barnearbeid på tekstilfabrikken, med autoritære sjefer/vakter. Barna sitter ved symaskinene døgnet rundt.

B> Man tar tak i den samme situasjonen og lager et "idealbilde" av den.

Eksempel 1: Demonstrasjonen:

Politiet gir grønt lys og ønsker demonstrantene lykke til med meningsytringen.

Politisjefen tar sjefen for demonstrantene i hånda.

Eksempel 2: Tekstilfabrikken:

Barna leker og får være barn, mens sjefene sitter ved symaskinene og jobber, samt at de har ansatt barnas foreldre på fabrikken med gode arbeidsvilkår.

C> Hvordan kommer man seg fra A til B? Lag et bilde mellom A og B som sannsynliggjør overgangen fra undertrykkelse til idealbilde.

D> Er dette en reell løsning? Kan dette skje eller forekommer det deltagerne å være en såkalt ”magisk” løsning, dvs. urealistisk? Gruppene samles igjen for å diskutere hvordan disse undertrykte/ufrie situasjonene kan løses uten magi? Hva må til? Hva kan man gjøre som nabo, venn, kollega/medelev, verdensborger e.l.

Det går også an å la personene i bildene ” snakke” gjennom andre deltagere som går inn og er deres indre stemmer/tanker, hvis man har behov for å forklare bildet ytterligere.

”Følelseslinje” igjen

Det er interessant å se hva deltakerne svarer på noen av de samme spørsmålene som før, samt noen nye, etter at de har gjennomgått alle disse oppgavene og evt. i etterkant av teaterforestillingen. Er de blitt berørt, er de blitt engasjert, føler de seg annerledes enn tidligere, opplever de verden annerledes o.l. ?

- MTV sier at de ikke bare reklamerer for denne generasjonen, men at de eier denne generasjonen, hva synes dere om det?	Flott - dårlig
- Tror du at du har påvirkningskraft i denne verden?	Ja - nei
- Hvor mye makt har coca cola?	Mye - Lite
- Opplever du at du er et fritt menneske?	Ja - nei
- Opplever du at du vil være mer var for undertrykkelse i fremtiden?	Ja - nei
- Hvordan har du det nå?	Kjempe bra – svært dårlig
- Er du løsningsorientert?	Ja - nei
- Ser du lyst på fremtiden?	Ja - nei
- Kan du endre verden?	Ja – nei

B: FESTKOMITÉENS OPPGAVER

Her gjennomfører man ulike oppgaver som kan ligne på selskapsleker og aktiviteter. Det er viktig at disse er oppbygd på en måte som gjør at man blir kjent med tema og kan knytte det mer og mer til seg selv og egen situasjon, slik at man til slutt går ut og forstår at dette har noe med en selv å gjøre. En slik bevisstgjøring kan bidra til endring gjennom handling. Det bør være oppgaver hvor man må foreta ulike valg, finne ut noe nytt og viktig om bestemte tema eller sjekke hva slags mennesketype man selv er. Man kan starte ved det trygge bordet som har ark og blyanter til deltagerens disposisjon, samt ”champagne”glasset som stadig blir fylt opp av høflige ”kelnere”/skuespillerledere.

Bordoppgaver

Alle deltagerne rundt bordet får samme type spørsmål. Disse kan deles ut på ark, men blir kanskje mer effektfullt hvis de leses et og et av en skuespillerleder. Deltagerne får beskjed om å notere litt hver for seg, og oppfordres til å diskutere sammen når alle spørsmålene er besvart. Det bør ikke være for mange spørsmål. En del av dem kan man også vente med til etter forestillingen. Forslag til spørsmål:

1. Er du rik?
2. Er det noen sammenheng mellom rikdom og lykke?
3. Kaster du mat? Er det mye mat du ikke liker?
4. Kjøper du ting du ikke trenger?
5. Fordeler ved å bo i et av verdens rikeste land! Evt. ulemper!
6. Bidrar du på noen måte til å gjøre livet bedre for noen andre?
7. Hva skal til for at du får det bedre?
8. Hva skal til for at naboen får det bedre?
9. Hva skal til for at de i Sør får det bedre?

10. Hvordan henger dette sammen?
11. Hva kan du gjøre?
12. Hva er du villig til å gjøre?

Underveis i arbeidet med spørsmål kan man skape et tydelig skille mellom bordene, ved at et bord får spesialbehandling. For eksempel kan de få ekstra stoler, som blir tatt fra de andre bordene. Dette fører til at noen må stå, mens andre får en stol å ha beina på. De "rike" kan også få brus og sjokolade, mens de "fattige" blir fratatt sine champagneglass og må dele blyanter. Denne frarøvelsen må foregå i en vennlig tone for å unngå at deltakerne opplever personlig negativt fokus, noe som er uheldig for prosessen og hensikten med prosjektet.

Natursti

Ulike poster med faktakunnskaper om verdenssituasjonen settes opp rundt omkring i lokalene/skolen. Gruppene skal innom alle postene før de kommer tilbake og leverer inn svararket. Oppgaven må være utført innenfor en viss tidsramme. Man kan for eksempel velge å la forestillingen "Skal vi handle?" begynne rett etter naturstien. Spørsmålene kan utformes med tre svaralternativer. Her står man fritt til å utvikle spørsmålene selv. Benytt gjerne Operasjon Dagsverk sine egne ressurshefter for å ta utgangspunkt i dette årets fokusområde.

Fire hjørner

Denne oppgaven kan minne litt om følelseslinjen (se del A: Forskningsteamet), men åpner for tydeligere standpunkter. I hvert hjørne av rommet henger en plakat. På plakatene står det: Enig, uenig, kanskje og bryr meg ikke. Skuespillerlederne leser opp noen påstander og deltagerne skal stille seg ved den plakaten som gir uttrykk for hva de mener om påstanden. Deretter spør skuespillerlederne enkelte av personene hvorfor de har stilt seg akkurat der. Ut fra disse begrunnelsene utvikler det seg diskusjoner. Forslag til påstander som kan leses opp:

1. Det er viktigere for meg at de som produserer varene jeg kjøper har gode arbeidsvilkår, enn at det er billigst mulig.
2. Det er ikke lett å være en bevisst handler fordi fair-trade-varer er vanskelig å få tak i og det er mye arbeid i å finne ut hva som er og ikke er etisk riktig.
3. Det er bedre å bruke 100 kroner i måneden på en hjelpeorganisasjon enn å bruke 100 kroner mer på fair-trade-varer i måneden
4. Bensin bør koste 25 kroner pr literen slik at folk kjører mindre bil.
5. Folk i Kina kan ikke få lov til å bytte ut syklene sine med biler.
6. Det bør bli begrensninger på antall flyreiser til syden, pr. familie pr. år.
7. Vi er så få nordmenn i verden, så vårt forbruk har lite eller ingenting å si på verdensbasis.

Skape noe sammen

Denne oppgaven passer kanskje best etter at elevene har sett forestillingen "Skal vi handle?". Skuespillerlederne er nå tilbake i rollene som festarrangører. Deltagerne fortsetter i gruppene sine og får nå i oppgave å lage bilder av ulike situasjoner. Disse kan enten tegnes på plakater eller lages som tablåer/stillbilder av situasjonen. Vi oppfordrer til det siste da hensikten er at elevene skal bryne seg på tematikken med en mer fysisk tilnærming. La dere gjerne inspirere av arbeidsmetoden som står nevnt under Forskningsteamets oppgaver side 6. Forslag på situasjoner:

1. Kjøpefest
2. Fordi jeg fortjener det
3. Min største drøm
4. Oss om tyve år
5. Frihet

Lagkonkurranse

Her kan man gjennomføre en turnering mellom gruppene. Dette kan være en lagkonkurranse med ulike handikap. Vi foreslår tautrekking der deltagerne må benytte rå muskelkraft og ståpåvilje. Man kan ha en heiagjeng som lager slagord som ropes slik at viktigheten omkring konkurransen blir tydelig. En tvist her for å understreke tema for dagen kan være at den ”rike” gruppa få benytte hansker og begge hender, mens de ”fattige” gruppene får et handikap ved å måtte holde den ene hånden på ryggen under trekkingen. Her kan man lage morsomme varianter. Bruk fantasien!

4. Hvordan avslutte opplegget?

A: FORSKERTEAMETS KONKLUSJONER

Forskerne bør foreta en type konklusjon i fellesskap, og ha en avslutning før de takker for seg. Her kan de få frem at de har sett og opplevd mye spennende sammen med deltagerne.

Dessuten må man ta stilling til problemstillingen fra starten. Foregår det en type indoktrinering i samfunnet som alle er en del av? Er håpet ute? Hva behøves for å komme på rett kjøll og få en bærekraftig utvikling? Det er viktig å understreke at endring kan og må skje gjennom handling, dvs. engasjement og ståpåvilje fremfor krangel og brutalitet.

Forhåpentligvis er dette synliggjort gjennom prosjektet. Håpet er at det er bevisstgjorte handlingsmennesker som forlater skuespillerlederne.

B: FESTKOMITÉENS PRISUTDELING

Festkomiteen avslutter ved å hylle de tilstedeværende, som heldige nordmenn, med for eksempel diplomutdeling og festtaler. Dette kan skje uavhengig av gruppene de har jobbet i. Det er forhåpentligvis elever med bærekraftighet, empati, selvinnsikt og et nytt syn på ressursbruk og miljøhensyn som forlater skuespillerlederne.

Del 2: Teaterforestillingen ”Skal vi handle?”

DAGNY KROGNESS

*I vår fredlige del av verden, hvor vi egentlig har det godt,
er det vanlig å tenke på det vi vil ha, i stedet for det vi ha fått.*

Dette er åpningsreplikken i forestillingen ”Skal vi handle?” Hvor er vi på vei? Det er hverken rettferdig eller anstendig å kjøpe og konsumere i det tempoet og med den selvfølghet som vi gjør i vår del av verden. Det er lett å skaffe seg god samvittighet ved å støtte en TV-innsamling eller gi penger til en veldedig organisasjon. Men hvor mye hjelper det, når vi fortsetter å kjøpe oss ting vi egentlig ikke trenger, mens millioner av mennesker ikke har det aller nødvendigste?

Hver eneste dag burde vi ha en liten melodi i hodet som minnet oss om at vi er på vei i gal retning. Hver eneste dag burde vi tenke igjennom vårt forbruk, og vurdere om det er noe vi selv kan gjøre for å snu utviklingen. Hver eneste dag burde vi tenke: **”Skal vi handle?”**

Forslag til utarbeidelse av forestilling

Meningen med teksten ”Skal vi handle” er å illustrere hvor indoktrinerte vi er i våre handlingsmønstre og våre ønsker, og synliggjøre vår overdrevne livsstil. Det er viktig at elevene får et eierskap til forestillingen, og at de føler at dette er tanker og holdninger de selv er opptatt av. Det er derfor med hensikt ikke laget en fast regi på tekstene. Det er heller ikke nødvendig å bruke tekstene i den rekkefølgen de er satt opp. Tekstene er nummerert, men gruppen står fritt til å sette dem sammen slik de selv ønsker. Tanken er at det skal brukes mye musikk, og gjerne dans, gjennom hele forestillingen. Her er det også viktig at elevene får være med å velge (eller lage!) musikk de mener passer.

Hvis dere likevel ønsker et forslag til måte å gjøre det på, kommer det noen tanker her:

- 1) Åpningen kan være en koreografert dans, der alle skuespillerne er med.
Ha gjerne med mange handlekurver og handlevogner, og lag litt ”butikk-kaos”.
- 2) Millionærsangens første vers og refreng synges av en person i rød dress.
(Denne personen kan brukes som en gjennomgangsfigur i forestillingen, en slags betrakter. Hensikten med den røde dressen kan være en assosiasjon til djevelen/vår dårlige samvittighet/el. motsatsen til den ”engelen” som reiser ned til jorda for å prøve å forstå hva menneskene driver med i den vestlige verden.)
- 3) Teksten ”Helt i det blå”.
- 4) Dansen fortsetter, nå er Togel med. Han går forvirret rundt blant alle som vil selge ham ting. Etter hvert blir han mer interessert, kjøper seg en dyr klokke og en fin (hvit?)dress, som de kler på ham. Så ringer mobiltelefonen til Togel, og danserne går i ’frys’.
- 5) Teksten ”Vi hadde en avtale”.

- 6) Danserne fortsetter handlingen, de selger ting til Togel, og han ender oppi en av handlevognene, og blir trillet ut (til latter og jubel fra danserne).
- 7) Teksten "Kjempeflott".
Utover i forestillingen kan tekstene komme tematisk, eller hulter til bulter, med musikkinnslag, og flere danser innimellom. En idé kan være at Togel og "den rødkledte" driver en slags maktkamp om personene i forestillingen. De kan også komme med kommentarer og betraktninger underveis. "Den rødkledte" synger vers fra millionær-sangen underveis i forestillingen. Det finnes en melodi til denne sangen, men det kan også være at elevene vil lage sin egen melodi.
- 8) Avslutningen kan for eksempel være "Noen har kjøpt seg nytt privatfly". Der er alle skuespillerne på scenen.
- 9) Hvordan forestillingen ender, kan også variere. Hva vil man at publikum skal sitte igjen med etter forestillingen?
- 10) Ender det der vi begynte, med handlekurver? Dansen går sin gang?
- 11) Eller ender det med begravelsen av "den rødkledte", hvor resten av ensemblet synger det siste verset i millionær-sangen?

Tekstene til forestillingen ”Skal vi handle?”

1) Millionær-sangen

- 1) I vår fredlige del av verden
Hvor vi egentlig har det godt
Er det vanlig å tenke på det vi vil ha
I stedet for det vi har fått

Vi er mange som går rundt og venter
På at lykken skal komme forbi
Vi er flere som håper at en eller annen
Skal stoppe på gata og si:

Ref.: Nå var du flink
Nå var du pen
Du skal kåres til nummer en
Det var flaks at du gikk forbi akkurat her
For nå er du blitt millionær

Nå blir du vakker
Nå blir du rik
Vi har fikset og ordnet det slik
At du ikke behøver å arbeide mer
Her er pengene. Snart kommer fler

- 2) Det er drømmen om kjendisstatus
Som gjør at folk stiller opp
På TV-programmer som viser seg
I lengden å være en flopp

Men de som er filmet nakne
Eller uten no' særlig på
De håper at resten av verden
Skal nikke og si som så:

Ref. Nå var du flink
Nå var du pen
Du skal kåres til nummer en
Du var modig som stilte opp akkurat her
Og så er du så tøff uten klær

Visst er du vakker
Visst er du rik
De har fikset og ordnet det slik
At din nye bli står utenfor der
Du fortjener å bli millionær!

- 3) Det er snarvei til lykken vi søker
Og helst skal det gå i en fei
Hvis det står noen andre foran oss
Når vi skal bane oss vei

Da tar vi i bruk alle midler
Alle skitne triks vi kan
Vi dytter med spisse albuer
Og roper så høyt det går an:

Ref. Du e'kke flink
Du e'kke pen
Jeg skal kåres til nummer en!
Det var dumt at du stilte deg akkurat her
Det er **jeg** som skal bli millionær!

Jeg skal bli vakker
Jeg skal bli rik
Jeg har fikset og ordnet det slik
At **jeg** kommer foran og du kommer sist
Det er taktisk og helt bevisst

- 4) Men når livet vårt går mot slutten
Og vi tenker på det som har vært
Og vi ser oss tilbake og undres;
Hva har jeg egentlig lært?

Er det vel da en fordel
At pengene står på bok?
Når man tenker på alt man ikke fikk gjort
Kan man godt være etterpåklok

Ref. Han var nok flink
Han var nok pen
Ble visst kåret til nummer en
Det er ingen som husker hva navnet hans var
Men jeg tror det var litt av en kar

Han var visst vakker
Han var visst rik
Nå ligger han der som lik
Han var heldig som levde akkurat her
Og så var han visst millionær

2) Kjempflott (to jenter).

Olabukser over tre stoler

Den ene jenta prøver bukser, den andre sminker seg, med publikum som "speil"

Jente 1: Æsj, denne er også for liten!

Jente 2: Det er ikke den som er for liten, det er du som er for stor.

Jente 1: Hæ? Hva sa du?

Jente 2: Nei da, jeg bare kørda.

Jente 1: Syns du jeg er tjukk, eller?

Jente 2: Nei, selvfølgelig ikke. Du er kjempetynn. Kjempfin. Jeg kørda.

Jente 1: Men jeg har lagt på meg, altså. Ser du det?

Jente 2: Nei, du har ikke det. Du er jo helt passe.

Jente 1: Passe? Er jeg passe? Det betyr at jeg er tjukk.

Jente 2: Ikke drit deg ut, a. Du er kjempflott.

Jente 1: Det hadde du ikke sagt hvis jeg var tynn. Da hadde du ikke sagt at jeg var kjempflott.

Jente 2: Hæ?

Jente 1: Du hadde ikke sagt at jeg var kjempflott hvis du mente at jeg ikke var så tjukk.

Jente 2: Hva?

Jente 1: Du hadde ikke sagt sånn "kjempetynn" og "kjempfin" hvis du mente at jeg var tynn.

Jente 2: Neivel, hva hadde jeg sagt da?

3) Blanke støvler (*en ensom gutt*)

*Pusser militærstøvlene sine
Et brev ligger på bordet ved siden av ham*

Gutten: Det står at man skal kunne speile seg i dem. Hvorfor det? Hvorfor skal man kunne speile seg i støvlene sine?

(Han tar på seg den ene støvelen)

Er det sånn at hvis man skal skyte rundt et hjørne, kan man bare stikke foten fram og så ser man fienden der nede? På skotuppen. Og så ser man at fienden tar ladegrep, og så rekker man akkurat å heve AG'n, og sikte og skyte før han fienden skjønner noe som helst, og hvis man er dritrask så kan man se ned og se DET perfekte skuddet rett i han derre andre typen og så...

(Han demonstrerer hvordan taktikken virker)

Jeg skjønner at det er viktig asså. Jeg skjønner jo det. Å kunne se seg selv mens man skyter. Uten å miste fokus. Uten å miste motstanderen av syne en brøkdell av et sekund. Hele tiden være oppmerksom. Puls. Hjerteslagene. Det er kanskje det samme, det? Puls og hjerteslag? I allefall. Det er jo det vi skal lære da, regner jeg med. Kontroll. Pust. Puls. Ikke skjelve på henda når du løfter våpenet? Det er vel sånn at det blir en del styrketrening? Står det noe om det?

(Leser i brevet)

Det står ikke akkurat styrketrening, men det er jo det det er. Styrke kroppen. Styrke her (*peker mot tinningen*). Styrke til å plaffe ned folk.

(Leser videre i brevet)

Ja, vi skal vel ikke akkurat plaffe ned folk. Men jeg veit at de plaffer ned griser og sånn. Tenk de skrikene. Jeg skal vel ha sånne øregreier. Sånne klokker. Fy fader, tenk de grisene er redde! Og de veit jo hva som skal skje, sikkert. Veit at det snart er dems tur. Ikke mulig å stikke av da, vøttø. Æsj, tenk de hylar, a. Tenk det sølet. Masse blod og gørr på gulvet der og vi skal trække i det og...
Og så må vi pusse skoa igjen etterpå, da eller?
Sånn at vi kan speile oss selv igjen?

4) Leffhene (to personer)

A: Åh, hei, jøss, er det deg? Jeg kjente deg ikke igjen. Har du vært i slåsskamp, eller?

B: Jahih ha tatt schillikon i leffhene mine.

A: Hva?

B: Jahih ha tatt schillikon i leffhene mine, og shå ha jaih tattthovert en schtrek rundt.

A: Ja, du ser litt annerledes ut.

B: (*ser seg i speilet*) Sher det bra ut shyns du?

A: Det ser i hvert fall annerledes ut. Annerledes enn alle andre jeg kjenner faktisk.
Annerledes enn noe annet menneske.

B: Poshitivt? Takk!

A: Jeg bare håper den hevelsen vil gå ned etter hvert?

B: Hevelshen? Nei, det schkal være schånn! Det er shensuelt med store leffher!

5) Danser med kurver (*alle*)

Gjennom forestillingen kan det flere steder lages overganger med dans, bilder eller tablåer. Det kan være illustrasjoner til tekstene, eller enkeltstående koreografier.

Her er noen forslag til temaer man kan improvisere rundt:

- Kjøpefest! (løp og kjøp)
- Lykke/ulykke
- Frihet/undertrykkelse
- Krig/fred
- Fattig/rik

- Ubalanse (indre/ytre)
- Kampen om ressursene
- Olje

- Først meg selv, og så meg selv
- Rettferdighet
- Makt

...

osv.

osv.

Her kan dere sikkert finne på flere temaer selv...

6) Helt i det blå (to engler)

sitter oppe på en stor, hvit sky (øverst i en ribbevegg, el.l.)

Engel: (Ser i kikkert) Nei, nei, nei, nei, nei. Nå går det over alle støvleskaft der nede!

Togel: Hæ, er det flom? Høyvann? Oversvømmelse? Få se!

Engel: Nei, eller jo, det er jo alltid flom et sted. Naturkatastrofer. De klarer jo ikke å skjønne det der med menneskenes påvirkning på naturen. Men det var ikke det jeg mente nå. De går jo helt ut av sine gode skinn!

Togel: Hva mener du? Få se! Er det den globale oppvarmingen? Hæ? Tar de av seg skinnet? Klærne? Går de nakne? Duuu! Få se, da!?

Engel: Slutt å mas! Jeg må følge med her.

Togel: Hvem sa at det bare var du som skulle få se? Herregud, asså!... Oi! (Ser opp mot Gud). Unnskyld.

Engel: Nei, dette skjønner jeg ikke...

Togel: Hva er det du ikke skjønner? Kan du ikke la meg få kikke litt også? Jeg får nesten aldri lov....

Engel: OK, se her da! (Gir kikkerten til Togel).

Togel: (Ser inn i kikkerten. Leter litt. Skrur.)
Åssen er det man stiller skarpt her, a? Sånn ja, nå ser jeg.NEI, nå skyer det til!! Filler'n! Gå vekk, dumme sky!! Jeg ser jo ingenting, jo! Æsj! Typisk!
Hva var det du så der nede?

Engel: Det er helt merkelig. Jeg skjønner ikke. Det er fullstendig uforståelig...

Togel: Hva da? Kan du ikke si hva det er?

Engel: Jeg kan si hva jeg så, men det gir ingen mening. Det virker helt absurd. Det er en gåte.

Togel: Det kan ikke være rarer enn Livets Gåte? Og den har vi jo allerede fått svar på, alle vi som er her oppe. Hæ? Hva er det som er så merkelig der nede på Jorda?

Engel: Det er noe som ikke stemmer. Det er **mye** som ikke stemmer. Vi må gjøre noe! Gjør deg klar. Du skal ut på en reise. En lang reise. Se her.
(Gir Togel en mobiltelefon).

Togel: Hva er det? En mobiltelefon? Hvorfor det?

Engel: Du skal på jobb! Oi, jeg holdt på å glemme dette.
(Trer et slips rundt halsen på Togel).
Nå skal du ned og spionere. Infiltrere. Inspisere.
Ring meg når du er nede. Good bye. And good luck!

Togel: *(Hopper ut i det store mørket. Lyd av vingeslag. Går over i musikk.)*

Black

7) Drit i dassen, nytt bad (to personer)

A: Hei, hva er det du leser?

B: (svarer ikke, opptatt med å lese i en katalog)

A: Hva leser du?

B: Åja, hei. Jeg leser om baderomsinnredninger.

A: Baderomsinnredninger?

B: Ja.

A: Hvorfor det? Har du sittet i stykker dassen?

B: Ha-ha, veldig morsom. Nei, det er ikke noe galt med doen min.

A: Skal du ha ny dusj da? Har ikke du omtrent akkurat sånt dusjkabinett? (peker)

B: Jo, det likner på mitt. Det fungerer fint, det. Men det der var tøft! (peker)

A: Hva er spesielt med det? Blir du ekstra ren, eller?

B: Det har sånne spesialinnstillinger på dusjhodet.

A: Duskeregn, yr, øsregn, pøsregn, Niagarafossen?

B: Det er sparedusj, som fordeler vannet sånn at det er mer lønnsomt.

A: Hvordan da?

B: Det er sånn at man kan dusje dobbelt så lenge som vanlig, og bruke samme mengde vann.

A: Det er jo ikke noe lønnsomt det.

B: (svarer ikke)

A: Hallo, det er ikke lønnsomt å dusje dobbelt så...

B: (avbryter) Du, her er det et helt kapittel om speil. Tjue sider om speil!

A: M-m.

B: Skulle jeg hatt et sånt speil, kanskje? Med sånn ramme?

A: Ja, rammen var fin, men det spørres om det du ser i speilet blir så veldig mye annerledes selv om speilet koster 3000,-?

8) Proporsjoner (*en gutt og en jente*)

Hun: Syns du jeg er fin?

Han: Ja.

Hun: Har jeg litt små pupper, kanskje?

Han: Nei, jeg syns ikke det.

Hun: Litt?

Han: Nei.

(pause)

Hun: Jeg syns nesen min ser litt stor ut fra siden.

Han: Få se.

Hun: Er den stor?

Han: Nei.

Hun: Ikke?

Han: Nei, den er liten.

Hun: Nesen min er ikke liten?

Han: I forhold til puppene, så.

9) Tropenatt (to personer)

- A: Det er tropenatt.
B: Hæ?
A: Det er tropenatt. Det er over 20 grader og klokka er tolv om natta.
B: Ja vel.

(pause)

- B: Hvorfor heter det tropenatt?
A: Det er vel sånn det er i tropene da.
B: Over tjue klokka tolv?
A: Ja.
B: Okay. De har det sikkert bra.
A: Vi har det bra.
B: Ja, nå ja.
A: Jeg mener at vi har det bra her vi bor.
B: Her i blokka?
A: Ja, eller her i landet, da, generelt.
B: Generelt? Når det er tjue grader?
A: Ja, det har ikke akkurat med temperaturen å gjøre. Jeg mener at vi har det generelt bra uansett temperatur.
B: Mener du det? At temperaturen ikke spiller noen rolle? Du var ikke særlig fornøyd her i vinter da du ikke fikk start på bilen fordi det var 25 blå.
A: Nei, men det var helt spesielt. Det er sjelden det er så kaldt her.
B: Ja, men du sa at temperaturen ikke spilte noen rolle.
A: Ja, men jeg mente det jo ikke akkurat sånn, da. Jeg mente at vi har det bra i Norge uansett om det er pluss eller minus. Du skjønner hva jeg mener, ikke sant? Æsj, drit i det der med temperaturen. Vi gidder ikke sitte her og snakke om været, vel. Det er sånn som gamlinger driver med. "Fint vær i dag. Det er meldt regn i morgen"
B: Nei, det er greit for meg. Jeg er ikke interessert i vær, jeg.

(pause)

- A: Er du ikke interessert i vær?
B: Nei.
A: Du kan ikke ikke være interessert i vær.
B: Kan jeg vel.
A: Hva om det ble 25 minus et helt år.
B: Det blir jo ikke det.
A: Nei, men hypotetisk. 25 minus.
B: Og du ikke fikk start på bilen? Hver dag i et helt år?
A: Jaja, men da fikk jeg garasje, da vet du. Så starta den likevel.
B: Ok, men du hadde blitt rimelig sur!
A: Det er ikke det det handler om!
B: Hva er det det handler om, da?
A: ... Det handler vel om at vi har det bra akkurat her vi er nå, med den temperaturen som er.
B: Ja, da er det vel ikke no' mer å snakke om, da?
A: Nei, det var jo det jeg sa. Vi gidder ikke å snakke om det.

10) Vi hadde en avtale (to engler)

Togel: Hallo?

Engel: Vi hadde en avtale!

Togel: Hadde vi?

Engel: HADDE VI? Ja, det hadde vi!!!

Togel: Sorry, men da har jeg misforstått. Hva var avtalen?

Engel: Avtalen var at du skulle ringe og si ifra når du var framme.

Togel: Ja vel, jeg er framme.

Engel: Det er jo kjempelenge siden du dro. Hvorfor har du ikke ringt?

Togel: Fordi jeg akkurat har kommet fram, og så skjer det så mye her. (Hei. Oi. Jøss)

Engel: Men du reiste jo for flere dager siden. Hva har du drevet med?

Togel: Drevet med? Jeg har reist. Er du klar over hvor langt det er mellom himmel og jord, eller? Det er kjempelangt. Men det var en fin reise. Du, nå er det veldig mye på en gang her. Kan jeg ringe deg opp igjen om en liten stund, eller?

Engel: Jeg går snart og legger meg. Men har du noe å rapportere? Du skulle ringe meg og gi en rapport med en gang du var nede. Førsteintrykk, stemning... Hva skjer?

Togel: Du, vet du hva, jeg tror jeg må ringe deg opp igjen senere. Jeg står midt oppi noe greier, skjønner du. Hva er klokka hos deg?

Engel: Den er kvart på tolv, jeg skal legge meg nå.

Togel: Oi, min er bare halv seks. Enten er det tidsforskjellen, eller så går denne her altfor sakte. (Henvender seg til en av "selgerne"): Hvor mye skal du ha for den klokka der? 175.000,-??? Er det mye? Ikke for en sånn en?? Neivel, åja, har den sekundviser også?? Ja, men da tar jeg den. Takk skal du ha. Her er penger.

Engel: Halloooo! Hva er det du driver med???

Togel: Ja, du nå kjøpte jeg meg akkurat ny klokke her. Du sa jeg skulle følge med i tiden, sa du ikke?

Engel: Åh, jeg mente ikke at du skulle bruke opp alle pengene dine første dagen!!!

Togel: Men du, nå har jeg litt lite batteri, og så hører jeg deg litt dårlig, og hvis det blir brutt, så ringer jeg deg opp igjen i morgen. Ok? Nå er det en som vil ha meg med bort for å se på noen solbriller her, jeg glemte jo å ta med mine. Du får hilse, og ha det bra så lenge...oi, du nå må jeg løpe. Ha det!

(legger på røret)

(Togel blir dyttet ned i en handlevogn, og trillet ut av scenen til latter og jubel)

11) 1000-kubikk kjærlighet (en mann)

Brøl fra en motorsykkkel som stanser

Lyskaster bak scenen?

Mann med motorsykkeldress kommer inn på scenen (i røyk?)

Mannen: Hun skulle vært der! Hun skulle sett meg! SØREN at hun ikke var der!
Alt gikk helt perfekt. DET kicket! Støv. Eksos. Den krappe svingen gikk bedre
i dag enn noen gang. Og så var hun ikke der!

(Han legger fra seg hjelmen, og drar ned glidelåsen i dressen)

Jeg merker at det irriterer meg. Det er ikke hver dag jeg er i sånn form.
Kjempeform!! Yeahh! Og da irriterer det meg at hun ikke så det. Fyttirakkern
som det gikk unna! Det er akkurat som om den lever, vøttø. Den adlyder. Det
er helt sjukt. 150 hestekrefter mellom beina. ÅÅÅÅh. Det hadde hun likt. Å
se meg komme. Forbi. Hun hadde ikke sett meg en gang vøttø. Bare hørt lyden.
Tenkt; Der kommer'n. Sett støvskyen. Og wiiiiisch! Forbi. Var det han?, hadde
hun tenkt. Oi, han er skikkelig god.

(Han åpner dressen)

Hun har aldri sett meg på den sykkelen. Hun sier hun ikke liker at jeg kjører.
At det er skummelt. At det er farlig. At hun ønsket at jeg ikke drev og kjørte
sykkel. Men det er jo derfor jeg gjør det. Fordi hun ikke liker det. Eller, altså,
fordi hun sier at hun ikke liker det. Og nettopp derfor veit jeg at hun liker det.
Litt i alle fall. Liker at jeg er uredd. Liker at jeg tar sjanser. Jeg tror i alle fall at
det er det hun tenker. Og så skjønner hun ikke at jeg skjønner det. At jeg ser at
hun liker det, men later som om hun er redd. Hun tror at jeg ikke skjønner.
Men jeg skjønner. Jeg skjønner akkurat hva hun tenker. Han gjør det for meg,
tenker hun. Han tar sjanser. Lever på kanten av det livsfarlige. Ofrer seg, på en
måte.
Det er jo det jeg gjør. Ofrer meg. Jeg ofrer meg for det jeg tror på...

(Pause)

Ofrer meg for det jeg tror på... Hva er det jeg tror på, a? Kjærligheten, lissom?
Jeg tror på kjærligheten? Det er ikke noe å tro på det? Den bare er der. Det er
jo kjærlighet, da. Mellom oss. Ikke så mye tvil om det. Bare at hun liksom aldri
stiller opp på det jeg elsker. Sykkel'n særlig. Hun skjønner meg jo ikke når det
gjelder den sykkel'n. Skjønner ikke at hvis det stod mellom henne og den, så
var valget enkelt...

12) Sympati (*en gutt og en jente*)

Han: Det står i avisen i dag at jo mer penger Norge tjener på oljen, jo mindre gir vi i bistand til land som virkelig trenger penger.

Hun: Hmm (filer negler)

Han: Det står at vi bare gir 0,89% av BNP.

Hun: BN-hæ?

Han: Brutto nasjonalprodukt.

Hun: Hva slags produkter er det, da?

Han: Brutto nasjonalprodukt er hvor mange penger Norge tjener brutto i året.

Hun: Åja. Er det mye?

Han: Ja, BNP er mye. Det står at Norge tjener over 2000 milliarder kroner i år! Det er over 110 milliarder kroner mer enn vi hadde regnet med.

Hun: Oi, det er skikkelig masse penger! Skulle ønske jeg hadde noen milliarder, jeg også. Hvorfor kan vi ikke få litt mer av de pengene? Det er ganske mange ting jeg trenger, asså. Det er ikke særlig lett å være ung. Dessuten har de gamle det ganske fælt nå for tiden, og ihvertfall barnehagene. Jeg syns barna burde fått mye mer, sånn at de kan spare til skolebøker og alt sånt, når den tiden kommer. De er framtiden vår, faktisk!

Han: Regjeringen jo prøver så godt den kan å sette opp et rettferdig statsbudsjett, der pengene skal fordeles på alle som trenger det. Og da skal skoler og barnehager og eldre og syke få en del, og bønder og kunstnere og idrettslag, osv. osv, og det skal bygges veier og tunneller og opera og fotballbaner. Og en del skal gå til land som trenger vår hjelp. Og så gir vi bare under 1% av de 2000 milliardene!

Hun: Men det er jo ikke vår skyld at vi har olje, da.

Han: Nei, nettopp! Det er jo enda større grunn til å dele med andre. Og det står her at de høye oljeprisene i år blant annet skyldes krigene i Midtøsten.

Hun: Hvorfor det?

Han: Fordi når det er krig i landene der nede, så øker oljeprisen her oppe. Oljen blir liksom mer verd, når den blir vanskeligere å få tak i der nede.

Hun: Men det skal jo ikke gå ut over oss, da!

Han: Det går ut over oss. Vi får det bedre av at de får det verre. Og jo mer penger vi tjener på at de får det verre, jo mindre gir vi i bistand. Under 1% av Brutto Nasjonalprodukt.

Hun: Åhhhh neeeeei!!! Nå brakk neglen, og den har jeg spart og spart skikkelig lenge! Vet du hva, jeg orker ikke å høre mer om det bruttogreiene nå!

13) Bare litt på tuppa (*Frisøren og kunden*)

- Frisøren: Oioioi, her var det litt av hvert å ta tak i!
- Kunden: Vel, jeg tenkte bare å klippe tuppene litt. Jeg skal spare, skjønner du.
- Frisøren: Spare og spare. Det er ikke veldig mye å spare på her, for å si det sånn.
- Kunden: Men...
- Frisøren: Asså, det som trengs her er no' skikkelig First Aid. Det er ikke ofte jeg sier det til folk asså, men de fleste setter pris på at jeg er ærlig. Er'u ikke enig a'?
- Kunden: Jo, det er okay at du...
- Frisøren: Og her må vi i gang med grundig arbeid, asså. Jeg foreslår at vi tar av såpass (*viser*), og at vi løfter litt under her (*viser*). Her var det innmari tynt, asså. (*ser nærmere etter*) Hva slags sjampo bruker du, a'?
- Kunden: Jeg bruker litt forskjellig. Mest den der...
- Frisøren: Du må'kke bruke forskjellige typer! Det er veldig skadelig for håret ditt. Jeg har en sjampo her borte som du kan kjøpe. Det er helt klart den beste for den hårtypen din, asså.
Det er ikke så veldig mange som sliter med sånn hårtype. Det er spesielt tynt under her, asså. (*Kikker nøye en gang til*). Har du hørt det før, eller?
- Kunden: Nei, det er ingen som...
- Frisøren: De fleste som kommer hit er innmari glad for at jeg sier rett ut det jeg mener. Det er da vi kan få best resultat. Når jeg veit hva som trengs, og kunden er enig. Og der er'em som regel. Det er så mye folk ikke veit om hår, asså. Jeg hadde en gammel dame her forrige dagen. Hu var innmari tynn her bak. Ja, faktisk en del verre enn du er her, asså. (*kikker igjen*) Skikkelig sånn at du så rett inn i hue på a'. Og jeg foreslo litterann hair extension bare akkurat der det var verst, da. Men da skulle du ha hørt a'. Nei, det var det frekkeste hu hadde hørt, da, og hu skulle si det til sjefen min og greier og greier. Hu bare skrudde seg helt opp. Ba meg om å gjøre jobben min, gjøre meg ferdig, og så reiste a' seg og betalte. Uten å si takk engang! Håret va'kke skikkelig tørt engang vøttø. Hu bare vrei seg ut av den derre føner'n, så det pistrete, våte håret skvatt rundt. Er'e mulig å reagere så innmari når'u får vite sannheten a'? Jeg mener ikke å såre folk asså. Nei, skal vi b'yne litt her da? Åssen var det du hadde tenkt, sa du?
- Kunden: Jeg tenkte bare litt nederst, sånn at jeg får det bak ørene og at jeg får det i hestehale.
- Frisøren: Ookay...? Bruker du å ha det ofte i hestehale, eller?

Kunden: Ja, jeg synes det er greit å kunne ha det litt vekk fra ansiktet.

Frisøren: Jaavel?... Ja, for at du har jo så smalt ansikt, vøttø, så hestehale er ikke det jeg ville anbefale deg, asså. Du ser her, ikke sant? (*Holder håret stramt inntil hodet i en hestehale*). Det som skjer er at det smale ansiktet ditt kommer skikkelig, skikkelig godt fram når'u har'e sånn. Ja, ikke det at det er no' gærent i det, men du får innmari sånne skarpe, harde, framstående kinnbein, da. Ikke sant?

Kunden: Jo, når du sier det...

Frisøren: Jeg tror heller vi skal satse på å redde stumpene her, som vi sier, sånn atte vi tar åsså klipper opp mest mulig her (*viser*), og prøver å få litteranne fylde rundt ørene. Det er ikke sikkert det nytter med dette håret, asså, men det er verdt et forsøk. Det kan jo ikke bli så mye verre enn det er, eller hva? (*liten latter*)

Kunden: Jeg ser jo at det er litt tynt, ja.

Frisøren: Du, det er'kke noe å deppe for det, asså. Du kan være glad du lever i 2006, du. Nå er'e så mye vi kan fikse og trikse med. Tenk om detta var for femti år sida. Da måtte'ru gå sånn som detta , da.

Kunden: Ja, jeg har gått sånn en stund nå, da...

Frisøren: Du blir ikke lei deg? Det er til ditt eget beste, vøttø.

Kunden: Mm

Frisøren: Hei, det er'kke meninga å såre asså, jeg sa jo det. Her er'e muligheter. Her kan det bare gå en vei, og det er oppover. Jeg er jo her for å hjelpe deg, ikke sant? Være den som du kan komme til når livet går deg i mot. Når du ser deg i speilet og ser en grå mus, med pistrete hår, da kommer du hit til meg, ikke sant? Og få den hjelpen du trenger? Jeg vet hva du vil ha. Jeg vet hva som kler deg. Hva du liker. Min jobb er å få deg til å føle deg bedre. Til å finne dine farger, din stil, din style. Jeg er her for deg, for at du skal bli pen, bli populær, **BLI SÅNN SOM ALLE DE ANDRE!!!!**

Black

14) Handlekurven (*en person*)

En person med en tom handlekurv

A: Det er tomt i kjøleskapet. Og jeg er sulten.

De siste dagene har jeg bare spist Grandiosa. Jeg har ikke hatt lyst på noe annet enn Grandiosa. Det er lett å lage. Tar kort tid. Smaker godt. Og er vel egentlig ikke usundt heller? Tror ikke man blir feit av å spise Grandiosa? Jeg har i alle fall ikke lagt på meg. Har kanskje til og med gått ned i vekt.

Føler meg ikke helt i toppform om dagen.

Det er så mye å tenke på. Så mye å gjøre. Føler at jeg har så dårlig tid. Rekker ikke å gjøre alt jeg har lyst til. Det er så innmari mye som haster. Det er skole og venner og fritida og... framtida. Den kommer så fort, framtida, og jeg vet ikke helt åssen jeg skal rekke å tenke på alt det der med studier og jobb og universitetet eller ikke, og hva jeg skal bli og hvem jeg skal være. Og da er det innmari greit med sånn mat som ikke tar så lang tid å lage. Rett og slett bare å sette på stekeovnen, svisj; pizza'n inn, 15 minutter; ferdig! Kjapt og godt!

Da jeg bodde hjemme var det annerledes. Da sto jo middagen på bordet klokka fem. Slapp å tenke på det i det heletatt. Den lagde seg sjøl på en måte. Ja, hvis mutter'n hadde hørt meg nå, hadde hun selvfølgelig protestert, men for meg var det jo ikke noe stress. Fiks ferdig på bordet. Grønnsaker og diverse. Klart det gjør seg i magen, det. Jeg er jo ikke helt uopplyst, da. Vet jo at han der Fedon Lindberg har gjort ett og annet for å få nordmenn til å tenke annerledes om mat.

Slutt med poteter og brødkiver, sier han. Det er sterkt, altså. Komme til Norge og be oss om å droppe potetene! Da skal du være rimelig trygg på deg selv. Det er vel en og annen rundt omkring her i landet som ikke tar han helt inn i varmen skulle jeg tro. Men det er ikke helt dumt å høre på sånne eksperter. De har jo forska og lest og funnet ut hva som er bra og ikke. Du kan vel si at det er en av grunnene til at jeg har gått helt over til Grandiosa. Den inneholder ihvertfall ikke poteter....så vidt jeg veit.

(VI SNAKKER LØRDAGSPIZZA.

VI SNAKKER EKTE KJÆRLIGHET.)

15) Tekoppen (*en jente*)

B: Jeg var i en butikk i går. Damen som jobbet der holdt på å pynte butikken sin med nisser og engler. -Hos meg starter julen i august, sa hun. -Da begynner jeg å forberede julesalget. Alle nissene og englene skal fram. De er med på å lage den gode julestemningen. -Hvilken god julestemning?, sa jeg. Da så hun bare rart på meg. -Er det noe du leter etter?, sa hun kjølig, og fortsatte å pakke ut årets trender innen nisseskjegg og englevinger.

-Jeg leter etter en spesiell tekopp, sa jeg. -En stor, romslig tekopp.

-Ja vel, vi har en tekopp her, sa hun og viste meg en middels stor, hvit kopp. -Den går det veldig mye av for tiden.

-Jeg vil ikke ha en det går veldig mye av for tiden, svarte jeg. -Jeg vil ha en spesiell kopp. En med mange farger. En som gjør meg glad.

-Da vet jeg ikke om jeg kan hjelpe deg, svarte hun litt surt.

Jeg fortsatte å se meg rundt i butikken. Sakene var ordnet i farger. Lysegrønne saker i en hylle, blå i en annen, hvite og beige i en tredje hylle. ”1000 ting å bli glad i”, stod det på en lapp på en hylle som holdt på å segne under vekten av gjenstander i ulike farger. Det var ikke helt lett å skjønne hva alle glasstingene skulle brukes til.

Så fant jeg den, koppen jeg lette etter. Den stod litt bortgjemt på en av de laveste hyllene. Glasuren skinte liksom mot meg. Hanken var litt skjev.

-Det der er en feilproduksjon, sa damen bak disken. -Den kan du få veldig billig.

-Vil du pakke den inn for meg?, spurte jeg. -Skal det være en gave, altså?, nesten lo hun mot meg. -Ja, jeg tenkte det, sa jeg. -Det er en gave til en veldig god venn. En som liker å sitte lenge og drikke te sammen med meg. En som er glad i farger og som har mange gode historier å fortelle.

Hun pakket inn koppen i sølvgrått papir med hvitt bånd rundt. Marry Christmas, stod det med sirlig løkkeskrift på papiret. Jeg ble stående i døra og kjenne den varme høstvinden blåse mot meg. -Er det noe mer du ser etter?, spurte damen.

-Jeg ser etter en veldig god venn, sa jeg. -En som liker å sitte lenge og drikke te sammen med meg. En som er glad i farger og som har mange historier å fortelle.

16) Løp og kjøp (to damer)

A: Jeg var på salg i dag!

B: Åja, fant du noe du trengte?

A: Jeg kjøpte masse! Det var opphørssalg, så alt var jo satt ned 50 %. Noen ting var det til og med 75% rabatt på! Da er det morsomt å handle.

B: Hva hadde de der da? Var det noe du hadde bruk for?

A: Hadde bruk for? Det er vel ikke akkurat den første tanken som slår deg når du står med noe i hendene som er satt ned over 1000 kroner?

B: Den tanken ville nok ha streifet meg, da.

A: Ikke ødelegg gleden min over å ha gjort et skikkelig kupp, er du snill. Jeg har hatt det så utrolig gøy, og så kommer du her og skal gi meg dårlig samvittighet?

B: Unnskyld da, det var ikke meningen. Få se hva du har kjøpt!?

A: Du blir bare misunnelig.

B: Tror du det? Er det noe jeg ikke kan klare meg uten?

A: **Du** kunne sikkert klart deg uten. Det er jo en sånn antimaterialist! Nå merker jeg at jeg ikke har så veldig lyst til å vise deg hva jeg har kjøpt.

B: Neivel.

(pause)

A: Det var slikkelig slåsskamp inne i butikken. Folk var helt gærne!

B: Ja vel?

A: Du skulle sett fru Abrahamsen! Hun kunne gått over lik på vei bort til den innerste hylla. Hun er jo temmelig svær også, vet du. Hun bare måkte seg vei. Det var flere andre som bare måtte skvette unna da hun raste innover. Og lille Bodil, hun med det flate håret, hun halte og dro i samme esken som datteren til Bergersen. De tviholdt i hver sin ende så knokene til Bodil var helt hvite. Jeg vet ikke hvem som vant til slutt, jeg, for jeg ble bare båret med strømmen videre inn i lokalene. Og der var det mye fint, kan jeg fortelle deg. Dumt av Bodil å bruke opp kreftene sine så tidlig i løpet. Der innerst i butikken var det bare å rake til seg det man kunne, før resten av hurven kom seilende etter. Nå er jeg kjempesliten, men veldig fornøyd. Nesten lykkelig. Jeg har kjøpt så utrolig mye fint, og det beste av alt er følelsen av å ha spart så masse penger.

B: Jasså, så du har spart så masse penger i dag, altså?

A: Ja, eller spart og spart, fru Blom. Det er klart at når ting er satt ned med 50%, da er det jo like greit å kjøpe to av alt. Så så veldig mange penger har jeg kanskje ikke spart. Åh, jeg kjenner at jeg er helt ør i hodet. Men så mye fint som jeg har fått tak i, var det absolutt verdt slitet.

B: Det var vel dette Darwin mente med at den sterkeste overlever?

A: Å? Var han der i dag også?

17) Because I'm worth it! (*åtte personer, eller fler*)

- A: Jeg har kjøpt meg ny TV. Flatskjerm. 42 tommer. 30.000,- Fordi jeg fortjener det.
- B: Jeg har fått nytt kjøkken og pusset opp badet. Fordi jeg fortjener det.
- C: Jeg kjøper nye klær når jeg har blitt lei av de gamle. Fordi jeg fortjener det.
- D: Jeg tar alltid litt ekstra dressing på salaten, jeg. Fordi jeg fortjener det.
- E: Jeg har ett ganske stort forbruk. Derfor har jeg tatt opp et ganske stort forbrukslån. Fordi jeg fortjener det.
- F: Jeg har klippet og stripet og krøllet og sjamponert og balsamert håret mitt til det ugjenkjennelige. Fordi jeg fortjener det.
- G: Jeg har kjøpt meg litt større pupper. Fordi jeg fortjener det.
- H: I ha kjøpt mæ ny luksusbåt og en kjæmpesvær hytte på Oppdal, pluss tre nye millionvillaer. Fordi i fortjæne det.
- I: Jaih harh tatth schillikon i leffhene mine. Fordi jaih fosch...fordi jaih fortschh...fordi jaih forthjehnerh det!!!

(Denne teksten kan komme i sammenheng, eller fordelt rundt i forestillingen.)

18) Drapsmannen (*en gutt*)

A: Jeg har drept en mann i dag.

Det var med vilje.

Overlagt drap.

Det var godt planlagt, alt var innøvd til minste detalj.

Jeg kjente det på meg allerede da jeg stod opp i dag morges; at det skulle skje i dag.

Er ikke det rart? At man bare vet sånt? I dag skal jeg drepe en mann.

Husker ikke om jeg spiste frokost. Det har jeg faktisk glemt. Om jeg spist frokost eller ikke. Ikke det at det spiller så stor rolle, men det er litt guffent. At jeg ikke har klart for meg hva jeg gjorde fra jeg sto opp og fram til ... drapet. Antagelig var jeg så utrolig fokusert på det jeg skulle gjøre, at alt annet gikk automatisk. Men jeg har sikkert fått i meg et eller annet, for jeg har ikke spist noe etterpå heller.

Og nå er jeg ikke sulten. Har mistet matlysten. Er sliten.

Men det var verd det. Han har irritert meg over lengre tid. Vært en pain in the ass.

Skulle ikke vært lov å være så jævlig stri. Jeg er faktisk stolt over at jeg klarte det.

Over at jeg endelig fikk det til. Når alt klaffer, når alle bevegelser stemmer, når du er skikkelig konsentrert og føler at alt er på din side; da er det deilig. Da er det utrolig deilig å ta livet av noen.

Jeg husker ikke hva han het. Det kan være det samme.

Om jeg så han? Selvfølgelig så jeg ham! Jeg har jo ikke sett på andre i flere uker. Jeg kjente hvert skritt han tok, ingenting overrasket meg lengre. Jeg kjente han til slutt ut og inn. Han gjorde de samme tingene hver gang. Det var derfor jeg til slutt klarte å ta knekken på ham. Du vet, folk som slutter å overraske, de går man lei av, de blir lett bytte. Og så en dag; pjoih, er de borte.

Nå skal jeg bare slappe av litt, ta en cola.

Og så skal jeg kanskje drepe en mann til.

(tar fram gameboy-spillet, og fortsetter å spille)

19) Ta den ring og la den vandre (en jente)

*Ta den ring og la den vandre
Fra den ene til den andre
Ringen er skjult, den synes ei
Nettopp nå er ringen hos meg*

*Ser du, jeg har fått den
Ser du, jeg har fått den
Tra lalla lalla lalla la la lalla la*

Jeg skal gifte meg i morgen. Med verdens flotteste mann!
Han har vært gift noen ganger før, så han vet hvordan det er.
Det er ingenting å grue seg til, sier han. Men jeg må ærlig innrømme at jeg er spent.
Det er jo ikke hver dag man står der foran presten med hele familien og alle vennene til stede.
Tenk om jeg snubler i kjolen! Tenk om jeg ikke husker hva jeg skal si? Ja, jeg skal jo ikke si så mye. Det holder vel med et klart og tydelig JA! Det skulle vel ikke være så vanskelig? Det er aldri nei i din munn, sier mannen min, så da sier jeg nok i alle fall ikke nei. Men tenk om **han** sier nei? Det har jo skjedd før, det, at brudgommen sier nei? Ikke så vanlig, kanskje, men jeg har lest at det har skjedd.

Han sier nok ikke nei. Han har jo sagt ja til så mange før meg. Det er egentlig helt fantastisk at han vil gifte seg med lille meg. For noen uker siden ante han jo ikke at jeg eksisterte, og så vips! står vi der som mann og kone. Livet er innmari rart, altså.

(*synger:*) *Lilla jag, lilla jag och snekker Andersen.* Han heter faktisk Andersen og er snekker. Pussig hvordan alle ting liksom stemmer. Og da mener jeg alle ting. Han er glad i meg og jeg er glad i ham. Hvor ofte skjer det, da? At den som jeg liker liker meg? Nesten aldri.

Men det er nok mange som liker mannen min. Eller som likte ham før, i alle fall. For det er visst ganske mange som ikke liker ham lenger. Det har jeg forstått på en del sinte brev og telefoner fra noen tidligere koner. Men blås i det. For meg er det viktigst at han er glad i meg. Meg meg og bare meg. (*synger:*) *bara mej , bara mej, og snekker Andersen.*

Vi må leve i nuet, sier mannen min når jeg spør han om hva han tenker om framtiden. Jeg har jo lyst på mange, søte, små barn og sånn hvitt stakittgjerde rundt dem.

Men mannen min sier vi må leve i nuet, og at stakittgjerder er så slitsomme å holde i stand. Dessuten har han ganske mange barn fra før. Annenhver helg kryr det av barn her i huset, det er visst Lines barn og Trines barn og Dine barn og fine barn alle sammen, men de er så mange og de roper så høyt. Pappa, roper noen. Andre sier fatter'n, og han eldste sier far. Han som sier far så så rart på meg sist han var her. Vi gikk i parallellklasse på ungdomsskolen, men jeg er ikke helt sikker på om han kjente meg igjen. Han så lenge og rart på meg, nesten som om... Jaja, i morgen blir jeg i alle fall moren hans. På en måte. Så da kan han jo bare fortsette og glo hvis han vil. Men når jeg sier at det er leggetid, da regner jeg med at han adlyder.

Jeg hørte på TV at der nede i Islam er det lov å ha flere koner. Det synes jeg er skikkelig ekkelt. Hva sier liksom kone 1 og kone 2 når kone 3 flytter inn og tar all oppmerksomheten? Hvis hun er ung og pen og det ikke er nei i hennes munn? Det ville iallfall ikke jeg tolerert, hvis mannen min kom hjem med en ny, pen kone som var flere år yngre enn meg. Nei, æsj. Man får holde seg til en kone, sier mannen min. ...av gangen.

(*Synger:*) *ta den ring og la den vandre...*

20) Key account manager (to personer)

- A: Jeg har fått ny jobb
- B: Oi, gratulerer! Hva slags jobb?
- A: Jeg skal fungere som assisting key-account manager i en trainee workshopavdeling.
- B: Så spennende! Hva innebærer det?
- A: Det innebærer at jeg assisterer key account manageren i trainee workoutavdelingen.
- B: Jasså. Javel. Men hva går jobben din ut på?
- A: Work! Work! Work!
- B: Ja, jeg tror jeg skjønner. Det er en tøff jobb, altså?
- A: Ja, det er ikke akkurat nine to five.
- B: Nei. Begynner du veldig tidlig, eller?
- A: Ja, jeg begynner med en gang. I morgen den dag!
- B: Men hvor tidlig?
- A: Så tidlig som mulig. Så fort banken og børsen og kirken og alle butikkene åpner!
- B: Oi, såpass?
- A: Yes! Dette blir ingen spøk. Hard work! Verden sover aldri. Det blir nok noe nattarbeid også, gitt. Du vet; there's no such thing as a free lunch. Må følge med på alt som skjer.
- B: Så det er den nye jobben din, å følge med på alt som skjer?
- A: Riktig. Jeg må følge med på alt som skjer for å kunne gi gode råd.
- B: Så jobben din blir altså å gi råd?
- A: Yes sir!
- B: Men hvor hen da? Råd til hvem?
- A: ... Jeg skal fungere som supervisor på ... (*mumler*) Holtebakken videregående skole.
- B: Rådgiver altså?
- A: Ja, det kan du vel også kalle det. Jeg skal i alle fall gi kidsa råd om hvilke topics and works de bør velge.
- B: Så flott! Hva slags råd vil du gi da?
- A: Jeg vil nok oppfordre flest mulig til å ta en utdanning med sikte på å bli suspicious trainees and key account managers i en workuntilyoudropanddontthinkofanythingelse-avdeling.
- B: Ja, det er viktig.

21) Krigsreporter'n (en gutt)

En tøff krigsreporter står alene på scenen, iført skuddsikker vest.

(Legg trykk på alle ordene i teksten.)

A: (kjenner på den skuddsikre vesten) Den sitter. Ser jeg grei ut på håret?

3...2...1...Kjør!

Ja, nå står jeg altså midt i krigens sentrum. Rett bak meg her ser dere en landsby fullstendig i ruiner. Geriljaen har herjet i flere dager, og dette som engang var et svært så populært turistmål, er bombet og brent helt ned til grunnen. Mange har mistet alt de eide, sånn som den lille jenta rett ved siden av meg her. Det har ikke kommet hjelpeforsyninger inn til dette området siden forrige tirsdag på grunn av faren for angrep. Matforsyningen har stoppet helt opp, og selv har jeg ikke spist noenting siden frokost. Det har vært harde kamper i fjellene som dere ser rett bak meg her i hele natt, så jeg har sovet ganske dårlig. Mange som bodde i denne landsbyen er enten drept eller de har klart å komme seg ut, og flyktet over grensen til nabolandet. Noen av disse oppholder seg i en flyktningeleir i nærheten av grenseområdet.

Men familien til denne lille jenta klarte altså ikke å komme seg vekk i tide. Nå er begge foreldrene drept, og broren hennes er livstruende skadd. Da jeg for litt siden spurte henne hvordan det var å være en av de få overlevende etter bombingene, ville hun ikke svare. Jeg prøver igjen: How is it to be one of few...

Hun er død. Tilbake til studio på Marienlyst.

Og kutt!

Den ble litt sterk!?

Funka den, ja. Åh, nå skal det bli godt med lunsj!

22) Ting, ting, ting (to engler)

Togel: Hallo?

Engel: Ja hei, det er meg. Har du mer å rapportere? Nå er det jo en stund siden sist.

Togel: Heisann, heisann. Ja, nå har jeg et par ting til deg, her. Mange ting, faktisk. Jeg har jo sett meg rundt overalt, og uansett hvor jeg kommer, så er folk opptatt av ting. De er veldig materialistiske her nede.

Engel: Kan du ikke bare hilse dem og si at når de kommer opp hit, trenger de ikke noe?

Togel: Det tror jeg bare ville være mot sin hensikt, gitt. De er fryktelig materialistiske, så de ville nok bare handlet enda mer, hvis de visste at det en dag var slutt på moroa. Og de skal ha nye ting hele tiden. Det som er moderne forandrer seg i full fart, og det gjør at det som er moderne den ene dagen, blir veldig umoderne den andre dagen. Folk har så mange ting at de må kaste de gamle, umoderne tingene for å få plass til nye. Men vet du hva som har skjedd nå? Jo, nå er det blitt moderne med gamle ting! Veldig dumt for dem som har kastet alt gammelt, men det de gjør da er å kjøpe nye ting som SER gamle ut. Og de koster sikkert dobbelt så mye som det de hadde før som så akkurat, i hvert fall nesten akkurat likt ut! Det som også er viktig her nede er at det står de riktige bokstavene på produktene. Og helst i riktig rekkefølge, ellers så er det kopier. Ofte er kopiene helt like originalene, så da kan man jo lure på hva som er forskjellen. Somregel er det prisen. Det lønner seg visst å kjøpe det som er aller dyrest, for da er man sikker på å ikke bli lurt. Jeg har alltid trodd at det var omvendt. Ja, ja. Her er det merkeklær og merkevesker og merkesolbriller og merkevarer overalt. Det virker som om folk lar seg lede av disse merkene. De stoler blindt på at det som er populære merker garanterer for god kvalitet.

Engel: Ja, dette var mye på en gang. Men nå nærmer det seg jo slutten.

Togel: Slutten? På hva?

Engel: Ja, ikke for menneskene der nede, men for deg. Det er på tide å komme opp igjen. Vi har mye å diskutere.

Togel: Jeg vil ikke opp igjen! Jeg har det så gøy her. Kan jeg ikke få bli en stund til?

Engel: Nei, vi hadde en avtale.

Togel: Det forsto ikke jeg det som! Du sa jeg skulle få reise ned, men du sa ikke at jeg måtte tilbake akkurat når jeg begynte å få det skikkelig kult. Jeg har fått masse venner her, og nå skulle jeg akkurat være med en kompis ut og prøve den nye båten hans, og i

morgen skal vi på shopping i London. Du kan glede deg til å se alt jeg har kjøpt meg, jeg har kjøpt noe til deg også. Noe du ikke visste at du trengte.

Engel: Også du min sønn Brutus!

Togel: Hæ? Hva mener du? Hvem Brutus?

Engel: Glem det. Bare lever tilbake alt du har kjøpt, få av deg den dyre dressen, og kom hjem.

Togel: Men...

Engel: Ikke noe men! Gjør som jeg sier. Mission Completed! (*legger på røret*)

Togel: Filler'n!

(Togel begynner å kle av seg den hvite, dyre dressen, tar av seg solbrillene, den dyre klokka, skoene osv. og står tilbake i bare englekostymet. Lys av. Lyden av vingeslag...)

23) Noen har kjøpt seg nytt privatfly

(Alle skuespillerne står på en rekke på scenen, med hver sin avis.)

- A: I går leste jeg om en dame som kjøpte seg sko til 5000,- kroner, og matchende veske til 18.500,-
- B: Da lurer jeg veldig på hva hun skulle ha oppi den veska?
- C: Petter Solberg har kjøpt seg nytt privatfly til 37 millioner kroner.
- D: Det er jo ingenting i forhold til Kjell Inge Røkkes privatfly, som kostet en kvart milliard!
- C: Hvor mye er egentlig en kvart milliard? 250 millioner.
- D: Sånn cirka.
- C: Sånn cirka???
- E: Og jeg har nettopp lest at Røkkes nye hytte på Oppdal kommer til å koste 200 millioner. Villaen på Skøyen kostet 54 millioner, og nå har han visst kjøpt tre tomter på Kunglungen. Hvor kommer han til å være mest tror dere? Med en Aston Martin til 2,5 millioner får han det vel travelt med å reise fra sted til sted.
- C: Hvis han ikke tar det flyet, da...
- F: John Fredriksen har vært Norges rikeste mann i mange år, med en formue på over 40 milliarder! Lur som han er, har han vært bosatt i utlandet, og derfor har han ikke betalt skatt til Norge. Nå sier han fra seg sitt norske statsborgerskap og blir kypriot.
- G: Det var smart, for det ville ha kostet ham 9 milliarder å dø i Norge!
- F: Hæ?
- G: Ja, de to døtrene hans hadde måttet betale 9 milliarder i arveavgift, eller "døds-skatt" som Kapital-redaktør Trygve Hegnar kaller det.
- F: Da er det jo bedre med en levende far på Kypros enn en død milliardær i Norge.
- H: Nå som Fredriksen er ute av lista, rykker Kjell Inge Røkke opp til topps med en formue på 17 milliarder, Olav Thon har 14,5 milliarder og Stein Erik Hagen 13,1 milliard.
- I: Sola-stranda 15, Huk 19 og Marivolden familiecamping 22 ...grader.
- J: En ungdomsgjeng på tur til San Tropez, festet for titusenvise av kroner en helg på det hippe utestedet Nicky beach, og sprutet champagne på hverandre fordi det var så varmt. Hver flaske kostet 1800,- Her er det bilder fra festen. Er ikke det bakhuet ditt a?
- K: Det har blitt så dyrt å reise kollektivt. Hvorfor ikke ta helikopter til festen?
- L: Eller limousin til juleballet?
- M: I fjor brukte nordmenn 38,5 milliarder kroner på julegaver!
- N: Vi bruker 22,2 milliarder kroner i året på klær.
- O: Det er jo ikke så rart så kaldt som det er her i landet!
- N: Klesprisene har gått ned med 10%, så vi må helt tilbake til 80-tallet for å finne tilsvarende lave priser. Det er jo fantastisk!
- O: Vi må tilbake til 80-tallet for å finne igjen en del av dagens moter også.
- N: Men det har ingenting med saken å gjøre.
- O: Har det ikke?
- N: Nei.

- P: I 2005 brukte vi nesten 2 milliarder på helsestudioer, sol og massasje.
- Q: Nordmenn bruker 5,4 milliarder hvert år på frisører og skjønnhetspleie.
- R: Ja, har tatt schillikon i leffhene mine, og så har jeg tatthovert en schtrek rundt...
- Q: Takk til deg.
- R: Men hheldigvish bruker vi 7,2 milliarder på koschmetikk, så hvisch man ikke er helt fornøyd, kan man bare schminke over det schom er schtykt.
- Q: Takk!
- S: Vi bruker 800 millioner kroner hvert år på playstation og andre dataspill.
- T: Og 8,9 milliarder på spilleautomater.
- S: Neste sommer skal det bli forbudt med spilleautomater, sier Trond Giske.
- T: Hva skal vi bruke de pengene på da?

(alle ser spørrende ut i salen)

- U: Vi reiser på ferie for 41,8 milliarder kroner hvert år.
- V: Og nordmenn ligger på Europatoppen når det gjelder opp-pussing! Vi pusset opp for mer enn 35 milliarder kroner i fjor.
- U: Sånt blir det god TV-underholdning av. Ikke sant, Hilde Hummelvold?
- W: Norge er kåret til verdens beste land å bo i, tre ganger!
- X: Ikke rart vi er LYKKELIGE!!!!!! *(Smiler, ler, jubler, synger og traller)*

(Alle ser opp fra avisene sine. De fleste er lei seg, noen oppgitt, likegyldige, sinte, slappe og triste.)

- Æ: Men så bruker vi 640 millioner på antidepressiva, så da holder vi vel ut en stund til!?

(Alle tar piller, og så danser de seg ut av scenen til lystig musikk)

Idéer, kontakter og kilder

Det pedagogiske opplegget i dette heftet er basert på Augusto Boals "De undertryktes teater" og Mokhtari/Sødal's hefte "PFR –Pedagogikk for de Rike". Det er også inspirert av metoden TIU (Teater i Undervisningen). Opplegget er utviklet og tilrettelagt for PFR/OD av Lin Jønnum (2007). Tekstsamlingen er skrevet av Dagny Krogness (2006).

Før idéer:

www.folkehogskoleradet.no/internasjonalt-utvalg

Høsten 2006 ble tekstsamlingen "Skal vi handle?" iscenesatt på Romerike Folkehøgskole og filmet av elever ved Danvik Folkehøgskole.

Kilder:

Engelstad, Arne: "De undertryktes teater. Når tilskueren blir deltaker. -Augusto Boals metoder og praksis." Cappelen Forlag a.s., 1989.

Ilsaas, Tove: "TIU, -Teater I Undervisningen" I boka *Regikunst*. Tell forlag a.s., 1991.

Mokhtari/Sødal: "PFR, -Pedagogikk for de Rike". Printing a.s., 2005.

Forsidefoto:

Kristin Styrvold

Takk:

Hallvard Smørgrav, Internasjonalt Utvalg, som har vært primus motor og inspirator for dette prosjektet.

Det er tillatt å kopiere, endre og videreutvikle materiale fra heftet bare dersom det brukes til ikke-kommersielle formål (formål uten profitt) og navnet på opphavspersonene oppgis.

Lin Jønnum er Cand.philol i Drama/Teater. Teaterpedagog ved Romerike Folkehøgskole.

Dagny Grøndahl Krogness har vært teaterlærer i folkehøgskolen i en årrekke.

Dette heftet er utviklet i juni 2007, Oslo.